

ARGUMENTUM

news opinion analysis

PËRMBYLLJA E MISIONIT DIPLOMATIK

Ambasador Dancho Markovski:
“Forcimi i Marrëdhënieve Shqipëri
– Maqedoni e Veriut për një të
ardhme të përbashkët Evropiane”

- Shqipëria çel grup-kapitullin parë me BE-në!

- Lufta dhe Paqja në Izrael: Një realitet i dyfishtë!

- Samiti i dobësisë europiane.

Të dashur lexues dhe ndjekës të Argumentum.al,

Argumentum.al tashmë nga muaji prill 2022 vjen në versionin e një reviste të përmuajshme politike-diplomatike të cilën mund ta shfletoni online.

Ky botim mujor ofron një kombinim të qartë të lajmeve në vend, rajon dhe botë, si dhe opinioneve dhe analizave për ngjarjet e zhvilluara përgjatë një muaji.

Duke falënderuar secilin prej jush për vëmendjen dhe besimin ndaj medias tonë, ju premtojmë që do të vijojmë të sjellim për ju analizat objektive mbi zhvillimet kryesore në Vend, Rajon, Europë dhe në Botë.

Argumentum.al përpiqet të jetë burim autoritar i gazetarisë me analiza dhe komente mbi marrëdhëniet ndërkombëtare,

politikën botërore dhe një gamë të gjerë çështjesh me rëndësi globale duke sjelle materiale ekskluzive. Kjo falë edhe kontributit të disa prej emrave të njohur të politikës dhe publicistikës shqiptare dhe bashkëpunorëve të tjerë vendas dhe të huaj. Në të njëjtën kohë Argumentum.al është e hapur për komente e mendime të lexueseve të saj.

Lexoni falas mbi çështjet e brendshme dhe ndërkombëtare në revisten Argumentum.al në shqip dhe anglisht!

“Argumentum”, një proces intelektual ...

Marjana DODA
Kryeredaktore

Përmbajtja

03 SPECIALE

- Erdogan viziton Shqipërinë: Marrëveshje të reja dhe Inaugurimi i Xhamisë së Namazgjasë, në fokus Dronët kamikazë

08 INTERVISTA

- Përmbyllja e Misionit Diplomatik/Ambasador Dancho Markovski: “Forcimi i Marrëdhënieve Shqipëri – Maqedoni e Veriut për një të ardhme të përbashkët Evropiane”

12 OP/ED

- Lufta dhe Paqja në Izrael: Një realitet i dyfishtë!

14 POLITIKE

- Arrestohet ish-presidenti i Shqipërisë, Ilir Meta

15 FOKUS

- Shqipëria çel grup-kapitullin e parë me BE-në!

17 REALPOLITIK

- Samiti i dobësisë europiane! Leyen prapë në Ballkan! Mur i ri anti-perendim!

ENGLISH EDITION

21 ENGLISH TOP NEWS

- Albania Opens EU Accession Negotiations,

22 REALPOLITIK/ A GOOD EUROPEAN JOURNEY!

- Anti-gylenism and neo-ottomanism! Peace, yes, but how! A cold jubilee! A good European journey!

24 OP/ED

-War and Peace in Israel: A Dual Reality!

27 INTERVIEW

- The Conclusion of the Diplomatic Mission / Ambassador Dancho Markovski: Strengthening Albania-North Macedonia Relations for a Shared European Future

30 BALKAN OVERVIEW

- President Erdoğan inaugurates largest mosque in Balkans in Tirana.

31 GLOBAL

- Mark Rutte takes office as NATO Secretary General

Speciale

Erdogan viziton Shqipërinë

Marrëveshje të reja dhe Inaugurimi i Xhamisë së Namazgjasë, në fokus Dronët kamikazë

Presidenti i Turqisë, Recep Tayyip Erdogan, realizoi një vizitë zyrtare në Shqipëri, (10.10) ku u njoftuan disa marrëveshje të rëndësishme. Gjatë kësaj vizite, u inaugurua xhamia më e madhe në Ballkan. Në ceremoninë e inaugurimit të xhamisë, Erdogan theksoi rëndësinë e këtij projekti për forcimin e lidhjeve kulturore dhe historike mes Turqisë dhe Shqipërisë. Xhamia, e cila pritet të jetë një qendër e rëndësishme për komunitetin mysliman, është një simbol i besimit dhe bashkimit mes dy popujve.

Gjatë kësaj vizite u nënshkruan disa marrëveshje që përfshijnë projekte në infrastrukturë, arsim dhe turizëm, që synojnë të forcojnë më tej partneritetin strategjik midis dy vendeve. Kjo vizitë shënon një hap të rëndësishëm në thellimin e lidhjeve turko-shqiptare dhe në promovimin e stabilitetit dhe zhvillimit në rajon.

Erdogan gjithashtu risolli në vëmendje kërcënimin nga Organizata FETO, e cila, sipas tij vijon të jetë ekzistent edhe në Shqipëri.

Kjo vizitë ka si qëllim edhe përmirësimin e sigurisë dhe stabilitetit në Ballkan, në një kohë kur sfidat rajonale kërkojnë përgjigje të përbashkëta. Si një shenjë e forcimit të bashkëpunimit ushtarak, Turqia ofroi dy dronë kamikaze, duke theksuar rëndësinë e partneritetit strategjik midis dy vendeve.

Në axhendën e tij një ditore Presidenti turk dhe delegacioni i tij zhvilluan një takim në Presidencë me presidentin e Shqipërisë, z. Bajram Begaj.

Më pas, Presidenti turk vijoi axhendën e tij me takimin kokë më kokë me kryeministrin Edi Rama. Takimi u pasua nga firmosja e disa marrëveshjeve bilaterale dhe një konferencë e përbashkët shtypi.

Më pas, Presidenti Erdogan së bashku me kreun e qeverisë shqiptare, inauguruan xhaminë e Namazgjasë në Tiranë.

Gjatë vizitës së tij në Shqipëri, Erdogan po shoqërohet nga zonja e parë Emine Erdoğan, ministri i Jashtëm Hakan Fidan, ministri i Industrisë dhe Teknologjisë

Mehmet Fatih Kacı, ministri i Tregtisë Ömer Bolat, ministri i Rinisë dhe Sportit Osman Aşkın Bak, ministri i Bujqësisë dhe Pylltarisë İbrahim Yumaklı, ministri i Transportit dhe Infrastrukturës Abdulkadir Uraloğlu, ministri i Energjisë dhe Burimeve Natyrore Alparslan Bayraktar, kreu i Kryesisë së Komunikimeve pranë Presidencës Fahrettin Altun, kreu i inteligjencës (MIT) İbrahim Kalın, kreu i Çështjeve Fetare Ali Erbaş, kryekëshilltari i Presidentit për Politikë të Jashtme dhe Siguri, Akif Çağatay Kılıç dhe kreu i Industrisë së Mbrojtjes, Haluk Görğün.

Argumentum.al sjell disa nga pikat kyçe të zhvillimit të kësaj

axhende gjatë vizitës së tij në Shqipëri:

Bashkëpunimi i nivelit të lartë Shqipëri-Turqi, nënshkruen dhe 3 marrëveshje bashkëpunimi

Gjatë vizitës së presidentit turk Recep Tayyip Erdoğan në Shqipëri janë nënshkruar 4 marrëveshje midis Turqisë dhe Shqipërisë në fushat e bashkëpunimit, komunikimit, arsimit dhe bujqësisë.

Nënshkrimi i marrëveshjeve është bërë para konferencës së përbashkët për media.

Presidenti Erdoğan dhe kryeministri Rama nënshkruan Deklaratën e Përbashkët për Thellimin e Partneritetit Strategjik të vendosur me krijimin e Këshillit të Bashkëpunimit të Nivelit të Lartë ndërmjet Qeverisë së Republikës së Turqisë dhe Qeverisë së Republikës së Shqipërisë.

Memorandumi i Mirëkuptimit për Bashkëpunimin në fushën e Marrëdhënieve me Publikun dhe Komunikimit ndërmjet Turqisë dhe Shqipërisë u nënshkrua nga kreu i Komunikimeve pranë Presidencës turke, Fahrettin Altun, dhe Drejtori i Përgjithshëm i Agjencisë për Media dhe Informim i Republikës së Shqipërisë, Alteo Hysi.

Deklarata e synimit për bashkëpunim në fushën e sigurimeve bujqësore të mbështetura nga shteti ndërmjet Ministrisë së Bujqësisë dhe të Pylltarisë së Republikës së Turqisë dhe Ministrisë së Bujqësisë dhe të Zhvillimit Rural të Republikës së Shqipërisë u nënshkrua nga ministri turk Ibrahim Yumaklı dhe ministri shqiptar Anila Denaj.

Ndërkaq, protokollin për Hapjen e Degëve dhe Programeve Akademike të Universitetit Tek-

nik të Istanbulit në Shqipëri, ndërmjet Ministrisë së Arsimit dhe të Sportit të Republikës së Shqipërisë dhe Kryesisë së Këshillit të Arsimit të Lartë të Republikës së Turqisë, u nënshkrua nga kryetari i Këshillit të Arsimit të Lartë (YÖK), Erol Özvar, dhe ministri shqiptar Ogerta Manastirliu.

Po ashtu, mes dy vendeve u nënshkrua memorandumi i mirëkuptimit ndërmjet Agjencisë për Media dhe Informim të Republikës së Shqipërisë dhe Drejtorisë së Komunikimit të Presidencës së Republikës së Turqisë për bashkëpunim në fushën e marrëdhënieve me publikun dhe komunikimin. Për palën shqiptare memorandumi u firmos Alteo Hysi, Drejtor i Përgjithshëm i Agjencisë për Media dhe Informim

dhe për palën turke Fahrettin Altun, Drejtor i Komunikimit të Drejtorisë së Komunikimit të Presidencës së Republikës së Turqisë.

Konferenca e përbashkët

Erdoğan-Rama

Presidenti Erdoğan dhe kryeministri shqiptar Edi Rama zhvilluan konferencë të përbashkët për shtyp pas takimit të tyre në Kryeministri, Takimit të Dytë të Këshillit të Bashkëpunimit të Nivelit të Lartë dhe ceremonisë së nënshkrimit të marrëveshjeve midis dy vendeve.

Duke u shprehur se është i lumtur që ndodhet në vendin mik dhe vëllazëror të Shqipërisë, Erdoğan tha: “Siç e dini, vitin e kaluar ne festuam 100-vjetorin e vendosjes së marrëdhënieve tona diplomatike me Shqipërinë. Marrëdhëniet tona miqësore me Shqipërinë, të forcuara nga lidhjet historike dhe afërsia kulturore, në fakt shtrihen përtej një shekulli”.

Ai tha se me diskutimet e sotme e thelluan më tej partneritetin strategjik të vendosur në vitin 2021 mbi këtë themel historik, njerëzor dhe kulturor, duke shtuar se gjatë takimit shkëmbyen mendime të detajuara për fushat e bashkëpunimit të përcaktuara në takimin e parë të Këshillit të mbajtur në Ankara në shkurt 2023.

Erdoğan tha se me Deklaratën e Përbashkët të nënshkruar theksuan vendosmërinë për të zhvilluar dhe thelluar Këshillin në fusha të ndryshme.

Ai tha se kanë “konfirmuar vullnetin e dy vendeve për të avancuar bashkëpunimin” me marrëveshjet që u nënshkruan sot në fushën e bujqësisë, arsimit të lartë dhe marrëdhënieve me

“Ne jemi të interesuar dhe të përbushur sot pas konfirmimit të një etape të re në fuqizimin e industrisë ushtarake të Shqipërisë dhe fuqizimin e kësaj marrëdhënie në aspektin ushtarak, ku dihet botërisht se Turqia ka arritur nivel shumë të lartë për prodhimin e industrisë ushtarake. E çmoj dhuratën e Presidentit sot në këtë kohë të trazuar, ku bota ka marrë një drejtim të çuditshëm, thënë me një fjalë të butë, për t'i dhënë ushtrisë shqiptare një numër të konsiderueshëm dronësh kamikazë”, tha kryeministri Rama.

publikun dhe komunikimit.

Nga ana tjetër kreu i qeverisë shqiptare, Edi Rama u ndal edhe te bashkëpunimi dhe rritja e ndërveprimit ekonomik mes dy vendeve.

“Së pari, dua të përsëris edhe njëherë, për të disatën herë qysh kur presidenti ka ngjitur shkallët e kësaj godine, falënderimet dhe shprehjen më të sinqertë të mirënjohjes për vizitën sot në Tiranë, së bashku me një pjesë të konsiderueshme të ekipit të tij qeveritar. Ejvallah!

Jam vërtetë shumë i kënaqur që zhvilluam takimin e dytë të Këshillit të nivelit të lartë të Bashkëpunimit ku jo vetëm konfirmuam vendosmërinë për ta forcuar më tej karakterin strategjik të këtij bashkëpunimi por edhe mundën të vlerësojmë zbatimin konkret të marrëveshjeve të bëra si edhe potencialin e jashtëzakonshëm të kësaj marrëdhënieje.

Turqia dhuron dronë kamikazë, Rama: Mesazh i qartë se Shqipëria është e pagoditshme
Kryeministri Edi Rama bëri të ditur sot se se Turqia i ka dhuruar Shqipërisë disa dronë kamikazë. Në deklaratën e përbashkët për shtyp me presidentin e Turqisë, Recep Tayyip Erdoğan, i cili po viziton sot Tiranën, Rama tha se sot nis një etapë e re në fuqizimin e industrisë ushtarake të Shqipërisë.

“Ne jemi të interesuar dhe të përmeshur sot pas konfirmimit të një etape të re në fuqizimin e industrisë ushtarake të Shqipërisë dhe fuqizimin e kësaj marrëdhënie në aspektin ushtarak, ku dihet botërisht se Turqia ka arritur nivel shumë të lartë

për prodhimin e industrisë ushtarake. E çmoj dhuratën e Presidentit sot në këtë kohë të trazuar, ku bota ka marrë një drejtim të çuditshëm, thënë me një fjalë të butë, për t'i dhënë ushtrisë shqiptare një numër të konsiderueshëm dronësh kamikazë”, tha kryeministri Rama.

Rama tha se ky është një mesazh i qartë se Shqipëria është e pagoditshme.

“Nuk duhet të shqetësojë askënd se kë do godasë Shqipëria, por që përmban brenda një mesazh të qartë të Turqisë në raport me këtë marrëdhënie, atë që Shqipëria është e pagoditshme”, deklaroi Rama.

Gaza dhe FETO, – dy pakënaqësitë e Presidentit Erdogan
Presidenti turk Erdogan, gjatë deklaratës për shtyp, me kryeministrin Rama tha se shpreson që bashkë me Shqipërinë të vazhdojnë luftën kundër organizatave terroriste, kundër FETO. *Disputuam edhe çështjen e luftës kundër organizatave terroriste, kundër FETO, me mikun tim të dashur Ramën. Shpresoj që ta vazhdojmë luftën tonë kundër*

organizatave terroristeve përmes vendimeve që kemi marrë sot.

Njëkohësisht Presidenti turk Erdogan u ndal dhe tek lufta në Lindjen e Mesme, duke theksuar se Genocidi në Gaza është turpi i njerëzimit, madje kerkoj që dhe Shqipëria të bëjë pjesën e saj.

“Ne ndjekim përpjekjet për të vendosur paqe dhe stabilitet në rajon. Mizoritë izraelite në territoret palestineze ishin ndër pikat prioritare të agjendës sonë. Unë ndava pikëpamjet tona për agresionin e Netanyahu. Gjenocidi në Gazë është turpi ynë i përbashkët, i të gjithë njerëzimit. Ne si ndërkombëtar duhet të bëjmë çmos të sigurojmë armëpushim të përherëshëm për të ofruar ndihma humanitare dhe të bëjmë presionin e nevojshëm mbi Izraelin. Sinqerisht besoj se Shqipëria do të bëjë pjesën e saj në këtë drejtim”, tha ai.

Presidenti i Turqisë, Recep Tayyip Erdoğan gjatë konferencës së përbashkët me kryeministrin Edi Rama bëri me dije se kanë diskutuar edhe për çështjet globale dhe rajonale.

Erdogan deklaroi se genocidi në Gaza është turpi i përbashkët i

të gjithë njerëzimit, ku shtoi se duhet të bëhet presion ndaj Izraelit për armëpushim. Gjithashtu, Erdoğan i përsëriti kryeministrit Edi Rama për luftën kundër organizatës “FETO”, siç e konsideron ai, njerëzit e filantropit Fethullah Gülen.

“Diskutuam edhe çështjen e luftës së përbashkët kundër organizatave terroriste, FETO-s me mikun tim të dashur kryeministrin Rama. Shpresojmë që ta vazhdojmë luftën kundër organizatave terroriste përmes vendimeve që kemi marrë sot.

Me zotën kryeministër shkëmbyem ide edhe për çështje globale dhe rajonale. Ndjekim me admirim përpjekjet e Shqipërisë për vendosjet e paqes dhe stabilitetit si në rajon dhe në arenën ndërkombëtare. Mizoritë izraelite në territoret e pushtuara palestineze, në Gaza dhe Liban, ishin ndër pikat prioritare të takimit tonë. Unë ndava pikëpamjet tona për agresionit e qeverisë Netanyahu që shkojnë përtej fushëveprimit rajonal dhe janë bërë kërcënim për rendin global. Gjenocidi prej 1 viti në Gazë është turpi i përbashkët i të gjithë njerëzimit. Për këtë arsye, ne si komunitet ndërkombëtar duhet të bëjmë çmos për një armëpushim të përhershëm

Ndjekim me admirim përpjekjet e Shqipërisë për vendosjet e paqes dhe stabilitetit si në rajon dhe në arenën ndërkombëtare. Mizoritë izraelite në territoret e pushtuara palestineze, në Gaza dhe Liban, ishin ndër pikat prioritare të takimit tonë. Unë ndava pikëpamjet tona për agresionit e qeverisë Netanyahu që shkojnë përtej fushëveprimit rajonal dhe janë bërë kërcënim për rendin global. Gjenocidi prej 1 viti në Gazë është turpi i përbashkët i të gjithë njerëzimit.

për të ofruar ndihma humanitare dhe presion ndaj Izraelit. Besoj se Shqipëria do të bëjë pjesën e saj në këtë drejtim.”, u shpreh Erdogan.

Nga ana tjetër, kryeministri Edi Rama deklaroi se pika ku ndahen Tirana dhe Ankaraja sa i përket qëndrimit për konfliktin mes Izraelit dhe Gazës është Hamasi dhe terrori i ushtruar prej tyre. Shefi i qeverisë shqiptare u shpreh se Shqipëria është pro një armëpushimi që duhet të kushtëzohet me lirin e pengjeve dhe zgjidhjes për paqe afatgjatë me dy shtete, duke pranuar se duhet të krijohet shteti i Palestinës.

“Në një pikë kemi një këndvështrim të ndryshëm, sepse duke qenë tërësisht të vendosur bashkë me Republikën e Turqisë dhe me shumë të tjerë, po flas për këtë marrëdhënie kundër terrorizimit, kundër terrorit. Për ne terrori në çdo formë dhe me çdo pamje që të shfaqet është i pa tolerueshëm. Ne jemi absolutisht dhe kemi votuar në Këshillin e Sigurimit për një armëpushim, që patjetër duhet të nënkuptojë dhe lirin e menjëhershëm të të gjitha pengjeve, por për ne Hamasi dhe çdo burim tjetër i terrorit nuk ka vend në të ardhmen paqësore”, tha Rama.

Në vijim kryeministri deklaroi se ai dhe Erdogan ndajnë të njëjtin qëndrim për faktin se populli palestinez ka të drejtën të jetojë i lirë, duke pranuar se duhet të krijohet shteti i Palestinës.

– Xhamia e Namazgjasë-Simbol i Unitetit

Në fund të kësaj vizite u mbajt dhe ngjarja e shumëpritur për besimtarët myslimanë.

Xhamia e shumëpritur e Namazgjasë hap dyert për besimtarët myslimanë

Xhamia e Namazgjasë çel dyert për besimtarët myslimanë. Kryeministri Edi Rama së bashku me Presidentin e Republikës Turke, Recep Tayyip Erdoğan inauguruan xhaminë.

Kryeministri Rama dhe Presidenti i Turqisë iu drejtuan me një fjalë të gjithë besimtarëve të mbledhur me rastin e hapjes së xhamisë, çka shënon dhe një ditë të rëndësishme për të gjithë komunitetin mysliman shqiptar.

Xhamia e Namazgjasë në Tiranë u përrua në një ceremoni të veçantë ku ishte i pranishëm edhe presidenti i Turqisë, Recep Tayyip Erdogan dhe kryeministri Edi Rama.

Në fjalën e mbajtur në këtë ceremoni, kryeministri Edi Rama vlerësoi se çelja e kësaj xhamie ishte e shumëpritur nga komuniteti mysliman.

“Ja ku erdhi dita e çeljes së këtij tempulli të adhurimit të krijuesit të botëve, kaq i shumëpritur nga komuniteti mysliman në rrjedhën e viteve për aq shumë arsye. Kjo faltore që frymo nga një besim universal, Xhamia e Madhe e Namazgjasë, është tanimë trashëgimia e një popullit të tërë, e cila mishëron atë që Profeti, paqja e Zotit qoftë mbi të, ka thënë për veten: ‘Unë jam lutja e Ibrahimit, sihariqi i saj dhe ëndrra e nënës time’”, tha Rama në fjalën e tij.

Kryeministri vlerësoi se kjo xhami i jep domethënien e plotë dhe

kuptimplotë katrorit të katër faltoreve të kryeqytetit.

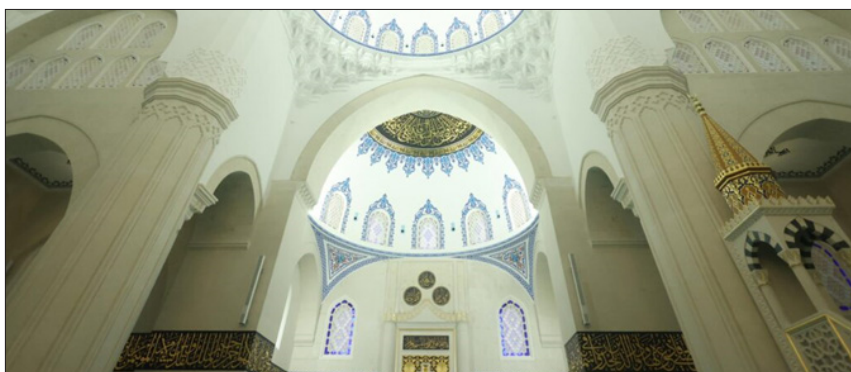
Rama tha se “si çdo faltore tjetër e këtij vendi ku gjen paqe çdo shqiptar që i falet Zotit në besimin e vetë, kjo Xhami e Madhe e Namazgjasë është tani një vend i shenjtë”.

“E këtij vendi nuk mund t’i këndohet sot më mirë se sa në shqipen e Haxhi Hafiz Ibrahim Dalliu: I dashuri im kujtoje edhe atë kohë kur ne me madhërinë tonë e bëmë Qabënë vend shpërblimi dhe kthimi për njerëzit, e bëmë edhe vend të sigurt. Epo qoftë me jetë dhe gjithëjetë kjo faltore një shëmbëlltyrë e vizionit të Qabesë, një shtëpi e shpërblimit dhe e kthimit, vend i sigurt për të gjithë fëmijët e Ibrahimit”, tha Rama.

Dhjetëra besimtarë ishin mbledhur para xhamisë, në pritje të kësaj ngjarjeje të shënuar për komunitetin mysliman shqiptar.

Xhamia e Namazgjasë konsiderohet më e madhja në Ballkan dhe është realizuar si një dhuratë e popullit turk për besimtarët myslimanë në Shqipëri.

Presidenti i Turqisë, Recep Tayyip Erdoğan, në inaugurimin e xhamisë së Namazgjasë në Tiranë ka deklaruar se kjo xhami do të jetë një simbol i lidhjeve miqësore midis Turqisë dhe Shqipërisë.

“Forcimi i Marrëdhënieve Shqipëri – Maqedoni e Veriut për një të ardhme të përbashkët Evropiane”

Intervistë Ekskluzive për ARGUMENTUM.al me Ambasadorin e Maqedonisë së Veriut në Tiranë, Sh.T.Z. Dancho Markovski

Kryediplomati i Shkupit në Tiranë, Sh.T.Z. Dancho Markovski, ka përmbyllur jo vetëm mandatin e tij diplomatik në Shqipëri, por gjithashtu edhe karrierën e tij të shërbimit diplomatik pas katër dekadash.

“Shqipëria ishte ndalesa e shtatë e fundit e udhëtimit tim diplomatik nëpër botë”. Pas gati 40 vitesh shërbim diplomatik, më në fund po e përfundoj angazhimin tim të punës. Jam i kënaqur që në të ardhmen do të kem mundësi të përkushtohem punës arsimore teorike në një universitet të njohur në Shkup”, shprehet Ambasador Z. Dancho Markovski në këtë intervistë ekskluzive për Argumentum.al.

Në këtë intervistë, Ambasadori ofron një pasqyrë të hollësishme mbi sfidat dhe sukseset gjatë mandatit të tij, duke përmendur ndër arritjet më të rëndësishme hapjen e Qendrës Informative Kulturore Maqedonase në Tiranë dhe zhvillimin e marrëdhënieve kulturore dhe akademike mes dy shteteve. Gjithashtu, ai adreson sfidat e përbashkëta, si dhe rëndësinë e përmirësimit të bashkëpunimit ekonomik dhe avancimin e perspektivës evropiane të Maqedonisë së Veriut dhe Shqipërisë.

“Në lidhje me mandatin tim katërvjeçar, aktivitetet e mia të përditshme i kam fokusuar në zbatimin e qëllimeve të politikës së jashtme të Maqedonisë së Veriut, përkatësisht: Politikës për zhvillimin e marrëdhënieve të fqinjësisë së mirë ndërmjet dy vendeve; Rritja e bashkëpunimit dypalësh ekonomik dhe tregtar; Riemërtimi i përfaqësimit kulturor të Maqedonisë së Veriut; dhe Bashkëpunimi me shoqëritë kulturore të maqedonasve në Shqipëri në drejtim të mbrojtjes së veçantisë së tyre etnike, gjuhësore dhe kulturore”, thekson ai duke bere nje bilanc te punes dhe misionit te tij diplomatik ne Tirane.

Hapja e Qendrës Informative Kulturore Maqedonase në Tiranë është një arritje kyçe, duke ofruar mundësi për promovi-

min e kulturës maqedonase dhe mbrojtjen e diversitetit etnik dhe kulturor. Po ashtu, avancimi i mësimin të gjuhës maqedonase në universitete ka pasur ndikim të rëndësishëm. Ky është një gur themelor që u vendos falë angazhimit të veçantë të Ambasadorit Markovski.

Ne lidhje me bashkëpunimi ekonomik mes dy vendeve, Ambasadori thekson se ndonese bashkëpunimi ekonomik ka perparuar, ka ende ka hapësirë për rritje të shkëmbimeve tregtare mes dy vendeve. Ai beson se potenciali ekonomik mbetet i pasfrytëzuar, dhe shpreson për formimin e një komiteti të përzier ndërqeveritar për të mbështetur zhvillimin ekonomik. Në fushën kulturore, ai pret që bashkëpunimi të thellohet.

Një nga sfidat kryesore gjatë këtij mandati diplomatik ka qenë procesi i regjistrimit të popullsisë në Shqipëri, veçanërisht lidhur me Censusin 2023 për minoritetin maqedonas. Ky proces ka shkakuar diskutime dhe kontestime, dhe është një prej pikave që Ambasadori ka vlerësuar si problematike. Ai thekson se censusi i vitit 2023 ka pasur mangësi në implementimin e tij, përfshirë trajnimin e pamjaftueshëm të regjistruarëve dhe informacionin e gabuar që u është dhënë qytetarëve në lidhje me përkatësinë etnike. Ambasadori shpreh shqetësim për numrin e ulët të maqedonasve të regjistruar dhe thekson rëndësinë e ruajtjes së identitetit të këtij grupi etnik.

“Rezultati i kësaj është fitimi i një numri mbresëlënës të një pakice, e cila nuk ka ekzistuar në regjistrimet e popullsisë në vend, për dallim nga të tjerët, veçanërisht nga ai maqedonas. Para dhe gjatë

Në periudhën e kaluar, të dy vendet gjeneruan stabilitet në rajonin e Ballkanit Perëndimor, duke promovuar dialogun dhe kompromisin si mjetet më të pranueshme për tejkalimin e çështjeve të hapura. Një dialog intensiv politik dhe komunikim i ndërsjellë u realizua përmes takimeve dhe kontakteve të shpeshta në të gjitha nivelet. Konfirmim i kësaj ishiny dy mbledhje të përbashkëta qeveritare të mbajtura bashkërisht në Pogradec dhe Shkup.

regjistrimit, u zhvillua një inxhinieri interesante pasaportash. Sa për maqedonasit, ata ende mbeten qytetarë besnikë të shtetit shqiptar. Ata do të vazhdojnë me aktivitetet e tyre për ruajtjen e identitetit të tyre etnik, gjuhësor dhe kulturor. Historia e pasaportave të palëve të treta do të bëhet e parëndësishme në momentin që Shqipëria të bëhet anëtare e BE-së”, shprehet Ambasadori.

I pyetur për zhvillimet ndërkombëtare dhe ndikimin e tyre në rajonin tonë, si diplomat karriere, Ambasadori u shpreh se, megjithëse rajoni i Ballkanit është një pikë kritike ndërkombëtare, nuk ka rrezik për destabilizim serioz. Ai theksoi se shumica e shteteve të Ballkanit janë anëtarë të NATO-s ose janë në proces të anëtarësimit, dhe kujtimet e konflikteve të ish-Jugosllavisë e bëjnë të paimagjinueshëm një tjetër lëvizje të paarsyeshme. Ambasadori vuri në dukje se një faktor që kontribuon në rritjen e populizmit dhe nacionalizmit janë ngadalësimi i integritetit të vendeve të Ballkanit Perëndimor në BE, çka lejon politikanët të përhapin ide të tilla, ndërkohë që rinia largohet drejt vendeve evropiane.

INTERVISTA E PLOTË:

Znj. Marjana Doda: I nderuar Ambasador, faleminderit për mundësinë e kësaj interviste, e cila vjen si një pasqyrim i punës suaj diplomatike në Shqipëri, në përmblyllje të mandatit tuaj si Ambasador i Maqedonisë së Veriut. Ndaj pyetja e pare lind natyrshëm, si e vlerësoni këtë mandat si Ambasador i RMV-se në Shqipëri, dhe cilat kanë qenë zhvillimet më të rëndësishme

gjatë periudhës së angazhimit tuaj diplomatik?

Sh.T.Z Dancho Markovski: Shqipëria ishte ndalesa e shtatë e fundit e udhëtimit tim diplomatik nëpër botë. Pas gati 40 vitesh shërbim diplomatik, më në fund po e përfundoj angazhimit tim të punës. Jam i kënaqur që në të ardhmen do të kem mundësi të përkushtohem punës arsimore teorike në një universitet të njohur në Shkup.

-Si e vlerësoni marrëdhënien midis Maqedonisë dhe Shqipërisë gjatë mandatit tuaj? Cilat ishin sfidat kryesore që hasët gjatë këtij mandati?

Si fqinjë të afërt, gjëja më domethënëse është se të dyja palët ruajtën angazhimin e tyre për bashkëpunim përmes dialogut të hapur dhe konstruktiv politik, si mënyra më e pranueshme e mundshme për të ndërtuar marrëdhënie të mira fqinjësore dhe një vizion të ndërsjellë për një rajon të begatë dhe të ndërlidhur, të integruar në NATO dhe BE. Në periudhën e kaluar, të dy vendet gjeneruan stabilitet në rajonin e Ballkanit Perëndimor, duke promovuar dialogun dhe kompromisin si mjetet më të pranueshme për tejkalimin e çështjeve të hapura. Një dialog intensiv politik dhe komunikim i ndërsjellë u realizua përmes takimeve dhe kontakteve të shpeshta në të gjitha nivelet. Konfirmim i kësaj ishiny dy mbledhje të përbashkëta qeveritare të mbajtura bashkërisht në Pogradec dhe Shkup. Vizitat e presidentëve, kryeparlamentarëve, takimet e shpeshta të kryeministrave dhe ministrave të qeverisë rezultuan në marrëveshje të shumta dypalëshe në fusha me interes të përbashkët.

-Cilat janë arritjet më të rëndësishme në marrëdhëniet dypalëshe midis Shqipërisë dhe Maqedonisë gjatë mandatit tuaj që dëshironi ti nënvizoni?

Ndër më të rëndësishmet do të veçoja hapjen e Qendrës Informative Kulturore Maqedonase në Tiranë, e cila krijoi mundësi për një prezantim më të gjerë kulturor të vendit tonë, si dhe riemërtimin e kulturës maqedonase dhe përfaqësimin kulturor të vendit tonë para publikut shqiptar, me qëllim paraqitjen e imazhit të ri të vendit tonë. Qendra është gjithashtu një mundësi për një artikulum më serioz të aktiviteteve të maqedonasve, duke treguar diversitetin e shoqërisë shqiptare.

Me rëndësi të veçantë ishin iniciativat për hapjen e lëndës së gjuhës maqedonase në Fakultetin Filozofik në Universitetin "Fan S. Noli" në Korçë, si dhe rivitalizimi i Departamentit të Gjuhës Maqedonase në Fakultetin e Gjuhëve të Huaja në Universitetin e Tiranës, pas më shumë se tetë vitesh. Ndryshe nga Universiteti i Korçës, ku pritet regjistrimi i studentëve të parë, në Fakultetin e Tiranës, vitin e kaluar u diplomua grupi i parë i studentëve, kurse nga ky vit, përveç mësimit të rregullt, gjuha maqedonase futet në grupin e gjuhëve fakultative për studime pasuniversitare.

-Një prej çështjeve më të diskutuara këto kohë është perspektiva e Ballkanit Perëndimor për integrimin në Bashkimin Evropian. Si e shihni rrugëtimin evropian të Maqedonisë së Veriut tani që është ndarë nga Shqipëria në këtë proces?

Maqedonia e Veriut do të vazh-

dojë në rrugën e saj integruese deri në anëtarësimin përfundimtar në Bashkimin Evropian. Që nga dita e pavarësisë sonë, synimet më të rëndësishme të politikës së jashtme kanë qenë anëtarësimi në NATO dhe BE. Është investuar shumë në atë rrugë, për fat të keq, të mprehtë dhe të padrejtë, por duhet ndjekur deri në fund. Ndarja nga Shqipëria në asnjë mënyrë nuk do të thotë se administrata maqedonase ndaloi me procesin e përmbushjes së kriterëve të nevojshme. Një përqindje e lartë e përputhshmërisë me legjislacionin evropian u arrit në disa grupime. Ekipet negociuese po punojnë shumë dhe janë në kontakt të vazhdueshëm me Komisionin Evropian. Besoj se edhe kjo pengesë nga ana e një nga vendet tona fqinje do të kalojë. Maqedonia e Veriut do të bëhet anëtare e BE-së.

- Si e vlerësoni ndikimin e bashkëpunimit ekonomik dhe kulturor në forcimin e marrëdhënieve mes Maqedonisë dhe Shqipërisë? -Cilat janë fushat ku mendoni se mund të arrihen përmirësime?

Vlerësimi i përgjithshëm i bashkëpunimit ekonomik dypalësh është se ai ende nuk bash-

këpunon me nivelin e arritur të marrëdhënieve politike dhe gatishmërinë e shprehur reciprokisht për avancimin e tij. Fakti që të dyja vendet nuk janë në listat e tyre të 20 partnerëve më të rëndësishëm ekonomikë e konfirmon këtë gjë. Hapi i bërë në shkëmbimin e mbi 230 milionë eurove, krahasuar me vitin 2018, kur varionte nga rreth 150 milionë euro, është ende i pamjaftueshëm duke marrë parasysh mundësitë dhe potencialin ekzistues, duke u nisur nga kuadri ligjor i rregulluar, afërsia, lidhja rrugore, kufiri i përbashkët etj. Pres që në periudhën e ardhshme të ketë përpjekje nga të dyja vendet që do të kontribuojnë në rritjen e bashkëpunimit ekonomik. Shpresoj se në mbështetje të këtyre angazhimeve do të jetë edhe formimi i komitetit të përzier ndërqeveritar për bashkëpunim ekonomik.

Nga pjesa tjetër mbetet nevojja për miratimin e akteve nënligjore që do të mundësojnë studimin e gjuhës maqedonase jo vetëm në Pustec, por edhe në zona të tjera ku ka interes për të. Bashkëpunimi kulturor do të vazhdojë të zgjerohet dhe thellohet.

-Censuri i vitit 2023 në Shqipëri ka sjellë diskutime dhe kontes-

time. Si e vlerësoni rezultatin e censusi për minoritetin maqedonas, sidomos në lidhje me numrat e ulët të raportuar? Cilat janë shqetësimet tuaja për këtë grup minoritar në kuadër të këtij censusi?

Përkundër faktit se regjistrimi u shty për një vit për t'u realizuar më mirë, ai fatkeqësisht nuk i përmbushi pritjet e mia, por as të përfaqësuesve të pakicave, të besimeve fetare dhe të tjerëve. Mënyra se si u zbatua në mjediset ku jetojnë maqedonasit nuk i plotësonte standardet e nevojshme. Trajnimi i pamjaftueshëm i regjistruarëve, informimi i pamjaftueshëm i personave të regjistruar, veçanërisht në lidhje me përkatësinë e tyre etnike dhe fetare, plotësimi arbitrar i formularëve, mosrespektimi i afatit kohor për regjistrim, pra lënia e personave të paregjistruar që nuk kanë qenë të pranishëm në këtë moment, janë vetëm një pjesë e parregullsive që hedhin njollë në korrektësinë e regjistrimit. Për këto probleme ka pasur reagime edhe nga shoqëritë maqedonase. Rezultati i kësaj është fitimi i një numri mbresëlënës të një pakice, e cila nuk ka ekzistuar në regjistrimet e popullsisë në vend, për dallim nga të tjerët, veçanërisht nga ai maqedonas. Para dhe gjatë regjistrimit, u zhvillua një inxhinieri interesante pasaportash. Sa për maqedonasit, ata ende mbeten qytetarë besnikë të shtetit shqiptar. Ata do të vazhdojnë me aktivitetet e tyre për ruajtjen e identitetit të tyre etnik, gjuhësor dhe kulturor. Historia e pasaportave të palëve të treta do të bëhet e parëndësishme në momentin që Shqipëria të bëhet anëtare e BE-së.

-Si diplomat me përvojë në rajon dhe në botë, do të ishte interesante të dëgjoni mendimin tuaj mbi zhvillimet gjeopolitike të viteve të fundit. Si e shihni rolin e fuqive të mëdha, si SHBA, Rusia dhe Kina, në formësimin e politikave gjeopolitike në rajon?

Në periudhën në vijim, shpresoj se do të ketë një reduktim të caktuar të konflikteve aktuale ushtarake dhe do të forcohen përpjekjet për të gjetur një zgjidhje paqësore. Bota nuk është gati për një luftë bërthamore në të cilën të gjithë do të jenë humbës. Arsyeja duhet të mbizotërojë. Administrata e re amerikane pritet të sjellë disa ndryshime në politikën e jashtme të vendit. Një riorganizim i ri në sferat ekonomike të interesit është në horizont. Gara mes SHBA-së, Kinës, Indisë, Rusisë, si dhe disa fuqive rajonale për primatin dhe ndikimin më të madh në botën shumëpolare do të vazhdojë. Kështu që bota krejtësisht kaotike që njihnim do të hyjë në një fazë të re të marrëdhënieve ndërkombëtare.

Sa i përket shteteve në rajonin tonë, nuk duhet të presim zhvillime të trazuara. Shumica e vendeve nga Ballkani Perëndimor kanë një vizion të qartë përparëdimor. Përpjekjet për ndikim më të madh nga disa fuqi të mëdha kanë ekzistuar gjithmonë. Pyetja është se sa dhe cila është gatishmëria e BE-së për t'i pranuar ato dhe përfundimisht për të përmbyllur integritetin e saj.

-A mendoni se ka ndonjë rrezik të mundshëm për stabilitetin në rajon si rezultat i këtyre zhvillimeve?

Pavarësisht se rajoni ynë trajto-

het si pikë kritike, nuk mendoj se ka ndonjë rrezik për destabilizim më serioz. Shumica e vendeve të Ballkanit janë anëtarë të NATO-s ose po bëjnë përpjekje për t'u bashkuar kësaj aleance. Kujtimet e konflikteve ushtarake në shtetin e ish-Jugosllavisë janë ende të freskëta për dikë që të synojë një lëvizje të paarsyeshme. Ajo që, sipas mendimit tim, në një farë mënyre kontribuon në dëshimin e ideve nacional-shoviniste nga politikanë vendas, të cilët në mungesë të vizionit përpiqen të shpallin populizëm të lirë dhe kërcënime, është integrimi i ngadaltë i vendeve të Ballkanit Perëndimor në BE. Lënia e padrejtë e rajonit në një rrugë të diskutueshme jashtë kornizës evropiane e bën të pamundur evropianizimin e rajonit. Dhe pikërisht kjo është hapësira në të cilën ky lloj politikani shpall të papenguar populizmin ndërsa të rinjtë largohen drejt vendeve evropiane.

-Çfarë mesazhi dëshironi të lini pas për marrëdhëniet mes dy vendeve, duke u fokusuar në zhvillimet e ardhshme dhe perspektivat për bashkëpunim mes Shqipërisë dhe Maqedonisë së Veriut?

Pres që të ruhet shkalla pozitive e marrëdhënieve të ndërsjella. Mungesa e çështjeve të hapura është një bazë e mirë për ndërtimin e miqësisë mes dy vendeve dhe popujve të tyre.

Sëfundmi Z. Ambasador,

Deshiroj të shpreh falenderimet e mia për frymën e bashkëpunimit që keni promovuar, jo vetëm në nivelin institucional midis dy vendeve tona, por edhe për gatishmërinë tuaj për të bashkëpunuar me mediat. Faleminderit!

Nga Gledis NANO*

Koncepti i paqes dhe luftës është thellësisht i ndërthurur me historinë dhe të tashmen e Izraelit. Që nga themelimi i tij në 1948 deri në konfliktet e tij të vazhdueshme, ekzistenca e Izraelit është përcaktuar nga një realitet i dyfishtë: shpresa për paqe të qëndrueshme dhe kërcënimi i vazhdueshëm i luftës. Kjo marrëdhënie komplekse ngre pyetje të rëndësishme nëse paqja mund të arrihet pa konflikt apo nëse lufta është një hap i pashmangshëm në rrugën e pajtimit. Përvoja Israelite ofron një lente unike përmes së cilës mund të eksplorohet paradoksi i luftës dhe paqes, ku të dyja bashkëjetojnë në një ekuilibër delikat dhe shpesh të paqëndrueshëm. Themelimi i shtetit modern të Izraelit në vitin 1948 shënoi një moment të rëndësishëm në historinë hebraike, duke përmbushur ëndrrën e kahershme të një atdheu për hebrenjtë. Megjithatë, ajo shkaktoi gjithashtu luftën e parë nga shumë, Luftën Arabo – Izraelite të vitit 1948, pasi vendet fqinje arabe refuzuan krijimin e Izraelit dhe luftuan për të parandaluar krijimin e tij. Ky konflikt fillestar hodhi bazat për dekada armiqësie, konflikti dhe përpjekjesh paqesje midis Izraelit dhe fqinjëve të tij arabë. Lufta e Pavarësisë, siç e quajmë Izraelitët, ilustron lidhjen e pazgjydhshme midis luftës dhe

Lufta dhe Paqja në Izrael: Një realitet i dyfishtë!

kërkimit të paqes. Vetë mbijetesa e Izraelit u arrit përmes luftës ushtarake, por shpresa për bashkëjetesë paqësore ka mbetur gjithmonë një ideal udhëzues.

Situata e sigurisë së Izraelit që atëherë është përcaktuar nga ky ekuilibër i pasigurt. Lufta Gjashtë Ditore në 1967, në të cilën Izraeli u përball me Egjiptin, Jordaninë dhe Sirinë, riformoi peizazhin gjeopolitik të rajonit. Izraeli doli fitimtar, duke fituar kontrollin e Bregut Perëndimor, Rripit të Gazës, Jerusalemit Lindor dhe Lartësive të Golanit. Këto përfitime territoriale, ndonëse strategjike, mbollën gjithashtu farat për konfliktin e ardhshëm, veçanërisht me popullsinë palestineze në Bregun Perëndimor dhe Gaza. Lufta i solli Izraelit sigurinë në një afat të shkurtër, por gjithashtu krijoi një situatë ku paqja u bë më e vështirë për t'u arritur. Pushtimi i territoreve palestineze që atëherë ka qenë një nga pengesat qendrore për paqen në konfliktin Izraelito-palastinez, duke ilustruar se si lufta ndonjëherë mund të çojë në sfida të reja në rrugën drejt paqes. Pavarësisht kësaj, ka pasur përpjekje të rëndësishme drejt paqes në historinë e Izraelit. Marrëveshja e Camp David-it e vitit 1979, e nënshkruar nga kryeministri Izraelit Menachem Begin dhe presidenti egjiptian Anëar Sadat, ishin një arritje novatore, që çoi në paqen midis Izraelit dhe Egjiptit. Kjo shënoi herën e parë që një vend arab kishte njohur zyrtarisht Izraelin dhe dëshmoi se paqja ishte e mundur, edhe pas vitesh luftime. Traktati i paqes midis

Izraelit dhe Egjiptit ka qëndruar i fortë që atëherë, duke treguar se edhe pas konfliktit të dhunshëm, pajtimi mund të arrihet. Marrëveshjet e Camp David qëndrojnë si një shembull i fuqishëm se si lufta mund të çojë në paqe kur ekzistojnë kushtet dhe liderët e duhur.

Megjithatë, jo të gjitha përpjekjet për paqe kanë qenë aq të suksesshme. Marrëveshja e Oslos, e nënshkruar në vitet 1990 midis Izraelit dhe Organizatës për Çlirimin e Palestinës (PLO), ofroi shpresë për një zgjidhje paqësore të konfliktit Izraelito – Palestinez. Marrëveshja synonte të krijonte një zgjidhje me dy shtete, me Izraelin dhe një shtet të ardhshëm palestinez që do të jetonin krah për krah në paqe. Ndërsa procesi i Oslos solli njëfarë përparimi, ai përfundimisht u lëkund. Vrasjet, dhuna dhe prishja e besimit nga të dyja palët çuan në kolapsin e procesit të paqes. Intifada e Dytë, një kryengritje palestineze që shpërtheu në vitin 2000, nënvizoi brishtësinë e përpjekjeve për paqe dhe lehtësinë me të cilën mund të rifillojë konflikti. Intifada shkaktoi plagë të thella në shoqëritë Izraelite dhe Palestineze, duke dëshmuar edhe një herë se lufta mund të prishë edhe iniciativat më shpresëdhënëse të paqes.

Në vitet e fundit, Izraeli ka nënshkruar marrëveshje paqesje me disa vende arabe, duke përfshirë Emiratet e Bashkuara Arabe dhe Bahreinin, përmes Marrëveshjes së Abrahamit. Këto marrëveshje sinjalizojnë një epokë të re nor-

malizimi midis Izraelit dhe disa prej fqinjëve të tij, por ato nuk kanë trajtuar çështjen thelbësore të konfliktit Izraelito – Palestinez. Ndërsa këto marrëveshje kanë hapur rrugë të reja për diplomacinë dhe bashkëpunimin ekonomik, konflikti mbetet i pazgjidhur, duke lënë pyetjen nëse paqja e qëndrueshme është vërtet e arritshme.

Një nga barrierat kryesore për paqen në Izrael ka qenë ndërveprimi midis sigurisë dhe kontrollit territorial. Shqetësimet e sigurisë së Izraelit, veçanërisht në lidhje me grupet si Hamasi dhe Hezbollahu, shpesh kanë çuar në operacione ushtarake në Gaza dhe Liban. Këto operacione janë përshtatur si masa të nevojshme mbrojtëse për të mbrojtur civilët Izraelitë nga sulmet me raketa dhe terrorizëm. Megjithatë, ato përjetësojnë gjithashtu një cikël dhune, ku çdo fushatë ushtarake çon në më shumë viktime, shkatërrime dhe armiqësi nga të dyja palët. Për shembull, Operacioni Protective Edge në 2014, një fushatë ushtarake e nisur nga Izraeli në përgjigje të raketave nga Gaza, rezultoi në mijëra të vdekur dhe shkatërrim të gjerë në Gaza. Ndërsa Izraeli e mbrojti me sukses popullsinë e tij nga sulmet, ndikimi afatgjatë i operacioneve të tilla thëllon ndarjen dhe e bën mundësinë e paqes më të largët.

Industria e armëve gjithashtu luan një rol në ruajtjen e këtij cikli. Shkathësia ushtarake e Izraelit, e nxitur nga sektori i tij i avancuar i mbrojtjes, shihet si një pengesë e nevojshme kundër fqinjëve armiqësorë dhe aktorëve joshtetërorë. Megjithatë, industria e armëve përfiton nga konflikti i zgjatur, pasi tensioni i vazhdueshëm siguron një treg për teknologjitë dhe armët e mbrojtjes. Kjo krijon një nxitje ekono-

mike për të ruajtur një gjendje gatishmërie për luftë, edhe pse përpjekjet për paqen ndiqen në frontin diplomatik. Ky tension midis interesave ekonomike dhe dëshirës për paqe nuk është unik për Izraelin, por ai shton një shtresë tjetër kompleksiteti në situatën e vendit.

Feja dhe ideologjia gjithashtu e ndërlikojnë rrugën drejt paqes. Për shumë Izraelitë, veçanërisht ata në komunitetet fetare sioniste, toka e Izraelit ka një rëndësi të thellë shpirtërore. Ideja e heqjes dorë nga kontrolli mbi çdo pjesë të asaj që ata e konsiderojnë atdheun e tyre biblik nuk është vetëm një çështje politike, por edhe fetare. Kjo e bën kompromisin territorial, i cili shpesh është një komponent kyç i negociatave të paqes, veçanërisht të vështirë. Nga ana tjetër, shumë Palestinezë e shohin pushtimin Israelit si shkelje të së drejtës së tyre për vetëvendosje dhe e shohin luftën kundër Israelit si një luftë për drejtësi dhe identitet kombëtar. Këto besime të forta nga të dyja palët nxisin konfliktin dhe i bëjnë negociatat e paqes edhe më sfiduese.

Pavarësisht këtyre sfidave, dëshira për paqe mbetet e fortë në mesin e shumë Izraelitëve dhe Palestinezëve. Sondazhet tregojnë vazhdimisht se një pjesë e konsiderueshme e popullsisë në të dyja anët mbështet një zgjidhje me dy shtete si rrugën më të mirë drejt paqes. Fraksionet e vijës së ashpër, zgjerimi i vendbanimeve dhe mungesa e një lidhshipi të unifikuar palestinez janë vetëm disa nga pengesat që kanë penguar një përparim në negociatat e paqes. Në fund të fundit, pyetja mbetet: A mund të arrihet paqja në Izrael pa luftë të mëtejshme, apo konflikti është një pjesë e pashmangshme e rrugëtimit drejt pajtimit? Historia e Izraelit sugjeron

se lufta dhe paqja janë thellësisht të ndërlidhura. Mbijetesa e vendit ka varur shpesh nga aftësia e tij për të mbrojtur veten me mjete ushtarake, megjithatë paqja ka qenë gjithmonë qëllimi përfundimtar. Traktatet e paqes me Egjiptin dhe Jordaninë, si dhe Marrëveshjet e fundit të Abrahamit, tregojnë se paqja është e mundur, edhe pas vitesh konflikti. Por për sa kohë që konflikti Izraelito – Palestinez mbetet i pazgjidhur, fantazma e luftës do të vazhdojë të shfaqet mbi rajonin.

Në përfundim, realiteti i dyfishtë i luftës dhe paqes në Izrael pasqyron përvojën më të gjerë njerëzore të konfliktit dhe pajtimit. Ndërsa lufta ka qenë shpesh një mjet i domosdoshëm mbijetese për Izraelin, ajo gjithashtu ka krijuar sfida të reja në rrugën drejt paqes. Ndjekja e paqes mbetet një aspiratë thellësisht e mbajtur, por është ajo që kërkon navigim të kujdesshëm të shqetësimeve të sigurisë, ndarjeve ideologjike dhe realiteteve politike. Nëse paqja mund të arrihet pa hijen e luftës mbetet një pyetje e hapur, por shpresa për një të ardhme të përcaktuar nga paqja, në vend të konfliktit, vazhdon të frymëzojë përpjekjet drejt zgjidhjes.

Ndërsa Izraeli reflekton mbi kompleksitetin e paqes dhe luftës, viti i ri i Rosh Hashanah ofron mundësi të reja. Tradicionalisht, Rosh Hashanah është një kohë për reflektim, lutje dhe ndjekje të përmirësimit personal dhe kolektiv. Tingulli i shofarit nuk është vetëm një thirrje për ripërtëritje shpirtërore, por edhe një kujtesë e sfidave që qëndrojnë përpara, veçanërisht në lidhje me konfliktin e vazhdueshëm dhe aspiratat për një të ardhme më paqësore. L'Shanah Tova!

***Ekspert i Sigurisë
Ndërkombëtare.**

Arrestohet ish-presidenti i Shqipërisë, Ilir Meta

Kryetari i Partisë së Lirisë në Shqipëri, Ilir Meta, është arrestuar me urdhër të Prokurorisë së Posaçme kundër Korrupsionit (SPAK) më 21 tetor.

Meta kishte shërbyer në postin e presidentit të Shqipërisë nga viti 2017 deri më 2022.

Përveç postit të presidentit, ai kishte qenë edhe kryeministër, ministër i Jashtëm dhe kishte edhe poste të tjera të larta.

Policia dhe SPAK-u ende nuk kanë dalë zyrtarisht me ndonjë njoftim për shtyp lidhur me arrestimin e Metës.

Meta po hetohet në SPAK për skandalin CEZ-DIA, si dhe lobimin në SHBA.

Nuk dihet ende se për cilën çështje është ekzekutuar urdhër-arresti.

Ndërkohë, ndaj Metës dhe familjes së tij ka edhe hetim pasuror.

Meta kishte njoftuar për një konferencë për media për në orën 13:40 dhe ishte duke udhëtuar drejt selisë së partisë së tij kur është arrestuar.

Ilir Meta u zgjodh për herë të parë deputet në vitin 1992 dhe ka shërbyer në shumë poste të rëndësishme. Ai ka shërbyer si Kryeministër i Shqipërisë nga 28 tetori 1999 deri më 29 janar 2002. Pas zgjedhjeve parlamentare të vitit 2001, ai u rizgjodh si Kryeministër, por dha dorëheqjen më 29 janar 2002.

Në vitin 2004, ai themeloi Lëvizjen Socialiste për Integrim (LSI) që u shndërrua më pas në Partinë e Lirisë.

Meta mbajti postin e kryetarit të Kuvendit të Shqipërisë nga 10 shtatori 2013 deri më 28 prill 2017. Pas përfundimit të mandatit si Kryetar i Kuvendit, ai u zgjodh President i Republikës, detyrë që e mbajti deri në vitin 2022.

Shqipëria çel grup-kapitullin e parë me Bashkimin Evropian!

Shqipëria ka hapur kapitullin e parë të negociatave për anëtarësim me Bashkimin Evropian sot më 15 tetor.

Kryeministri i Shqipërisë, Edi Rama, në konferencën e përbashkët me ministrin hungarez të Punëve të Jashtme dhe Tregtisë, Peter Szijjarto, në Luksemburg, e vlerësoi si historik këtë moment.

“Çelja e kapitujve përbën arritje të madhe dhe shënon gurthemel historik në rrugëtimin e përbashkët. Çdo sukses që Shqipëria në procesin e BE-së duhet të shihet si hap për të gjithë rajonin. Për Shqipërinë nuk ka tjetër të ardhme”, tha Rama.

Sipas metodologjisë së re, në procesin e zgjerimit fillimisht është hapur grupi i parë ku janë kapitujt që kanë të bëjnë me sundimin e ligjit. Progresi në këtë fushë do të diktojë edhe përparimin në tërë procesin negociator.

Kryediplomati hungarez Szijjarto tha se procesi i zgjerimit të BE-së duhet të përshpejtohet.

“Na duhet energjia e re dhe kjo do të vijë nga hapësira e Ballkanit Perëndimor. Është në interes të BE-së që zgjerimi të përshpejtohet. Na duhet të marrim hapa urgjente për të ruajtur besueshmërinë e politikës së zgjerimit. Duhet të përshpejtojmë procedurën e zgjerimit tani”, tha ai.

Szijjarto theksoi se Shqipëria është gati për t’iu bashkuar BE-së, duke shtuar se shpreson që Brukseli të bëjë “detyrat burokratike”, dhe që një tjetër konferencë të realizohet brenda presidencës hungareze.

Edhe komisioneri për zgjerimin e BE-së, Oliver Varheyli nënvizoi rëndësinë e zgjerimit të BE-së.

“Dua të falënderoj presidencën e Hungarisë që vendosi zgjerimin si përparësi politike dhe bëri përpjekje të jashtëzakonshme për ta nxitur më tej. Na duhet zgjerimi, që BE-ja të bëhet më e forte”, tha Varheyli.

Shqipëria ka pritur disa vite që të hapë negociatat për anëtarësim. Tani, pas hapjes së kapitujve të parë pritet që procesi të jetë më i shpejtë.

Me hapjen e grupit të parë të kapitujve, është zyrtarizuar ndarja e paketës ku Tirana ishte së bashku me Maqedoninë e Veriut.

Për disa vite vendimet janë marrë paralelisht për Shqipërinë dhe Maqedoninë e Veriut, ndërsa tash rrugët janë ndarë.

Rruga e Shkupit drejt BE-së vazhdon të jetë e bllokuar nga Bullgaria, për shkak të mosmarrëveshjeve

dypalëshe.

Lidhur me ndarjen e rrugës evropiane të Tiranës dhe Shkupit, Rama shprehu keqardhje.

“Ndihej në siklet sepse më duhet të mendoj për poshtërimin e Maqedonisë së Veriut që u detyrua të ndryshonte edhe emrin për t’u futur në këtë proces. U qëndroj të njëjtave gjëra që kam thënë për miq tanë bullgarë, sepse historia nuk mund të jetë arsyeja për të ndaluar bisedimet e anëtarësimit për asnjë vend”, tha Rama.

Arsyeja e ndarjes së Shqipërisë në këtë rrugëtim drejt BE-së, është se Maqedonia e Veriut nuk e ka përmbushur kushtin e vendosur nga Bullgaria, që të përfshijë në preambulën e Kushtetutës minoritetin bullgar. Ky kusht është futur në kornizën negociuese që Parlamenti maqedonas votoi në korrik të vitit 2022, propozim që njihet edhe si “propozimi francez”. Vendimi për hapjen e kapitullit të parë u mirëprit nga presidenti

shqiptar, Bajram Begaj, i cili tha se mbush me shpresë shqitarët për realizimin “e ëndrrës së kahershme ‘E duam Shqipërinë si gjithë Evropa’”.

Shqipërinë e ka uruar edhe presidenja e Kosovës, Vjosa Osmani. Ajo tha se Shqipëria, Kosova dhe vendet e tjera demokratike të rajonit duhet të vazhdojnë të bëjnë përparim në rrugën evropiane “që është thelbësore për të siguruar paqe të qëndrueshme dhe stabilitet, jo vetëm për rajonin, por gjithë Evropën”.

Grupkapitulli i parë është një ndër më të rëndësishmit, pasi prek fusha thelbësore, siç janë; drejtësia, gjyqësori, funksionimi i institucioneve demokratike, prokurimi publik apo reforma e administratës publike. Në këtë

grup, siç quhet ndryshe edhe ‘bazat’ ose ‘themeloret’, përfshin edhe prokurimet publike, statistikat dhe kontrollin financiar. Ky grup-kapitull hapet i pari dhe mbyllet në fund të procesit të integrimit. Progresi në këtë grup do të

përcaktojë ritmin e përgjithshëm të negociatave.

Delegacioni

Kryeministri Edi Rama ndodhet në Luksemburg, së bashku me Ministrin për Evropën dhe Punët e Jashtme Igli Hasani, Ministren e Shtetit dhe Kryenegociatoren Majlinda Dhuka, Ministren e Shtetit për Administratën Publike dhe Antikorrupsionin Adea Pirdeni, si dhe një delegacion të përbërë nga negociatorët përgjegjës për kapitujt përbërës të grupkapitullit të parë.

Negociatat për anëtarësim shënojnë momentin kyç në proceset integruese të një vendi për në BE. Negociatat zhvillohen mes ministrave dhe ambasadorëve të qeverive të vendeve anëtare dhe vendit kandidat përmes Konferencës Ndërqeveritare. Ato përfshijnë marrjen përsipër nga vendi kandidat të përafritit të plotë të legjislacionit të BE-së (acquis), zbatimin e tij, si dhe zbatimin e reformave të tjera ligjore, politike, ekonomike, administrative dhe reformave të tjera për të përmbytur kriteret për anëtarësim. jen e negociatave me Shqipërinë. Shqipëria aplikoi për anëtarësim në BE në prill 2009 dhe iu dha statusi kandidatit për në BE në qershor 2014.

GRUP KAPITULLI I PARË PËR TË CILËT SHQIPËRIA HAP NEGOCIATAT

-Funksionimi i institucioneve demokratike

-Reforma e administratës publike

-Kapitulli 23 – Gjyqësori dhe të drejtat themelore

-Kapitulli 24 – Drejtësia, liria dhe siguria

-Kriteret ekonomike

-Kapitulli 5 – Prokurimi publik

-Kapitulli 18 – Statistikat

-Kapitulli 32 – Kontrolli financiar

Samiti i dobësisë europiane! Leyen prapë në Ballkan! Mur i ri anti-perendim!

REAL POLITIK FLASH NR. 98 | 17 – 31 TETOR 2024 | EKSKLUZIVISHT PËR ARGUMENTUM

Komente “flash” mbi 4 ngjarjet kryesore, shkurt dhe shqip, vetëm me 1000 fjalë nga analisti i njohur diplomatik,

DR. JORGJI KOTE *GRAND MASTER*

1.

Samit i dobësisë europiane u quajt ai i BE-së i zhvilluar në Bruksel më 16 – 18 Tetor. Krahas ndihmave për Ukrainën, ai iu kushtua zgjidhjes dhe le-

htësimit të krizës së rëndë të emigracionit të paligjshëm. Mes debateve dhe mosmarrëveshjeve që ka ngjallur dhe modeli italo-shqiptar i Gjadrit. Mirëpo entuziazmi i fillimit mbi këtë projekt si rrugëzgjidhje e emigracionit të paligjshëm në vende jashtë BE-së ai hasi shumë kundërshtime, duke filluar nga lid-

erët e vendeve më të mëdha, Francës, Gjermanisë, Spanjës, Polonisë, etj.

U tha qartë se Pakti Meloni – Rama nuk është zgjidhje e vërtetë dhe e përhershme për BE-në. Ai ndoshta mund ta lehtësojë deri diku krizën dhe efektet e saj, duke i transferuar përkohësisht jashtë BE-së, por do të krijojë probleme të tjera dhe më të mëdha. Sidomos sa i takon mbrojtjes të të drejtave dhe lirive themelore të azilkërkuesve dhe trajtimit të tyre, mes dyshimesh të shumta.

U tha qartë se Pakti Meloni – Rama nuk është zgjidhje e vërtetë dhe e përhershme për BE-në. Ai ndoshta mund ta lehtësojë deri diku krizën dhe efektet e saj, duke i transferuar përkohësisht jashtë BE-së, por do të krijojë probleme të tjera dhe më të mëdha. Sidomos sa i takon mbrojtjes të të drejtave dhe lirive themelore të azilkërkuesve dhe trajtimit të tyre, mes dyshimesh të shumta.

Për më tepër, Marrëveshja Meloni-Rama po kundërshtohet fort në Romë dhe në Tiranë nga opozita, shoqëria civile, pushteti gjyqësor, etj. Kësisoj, ai rrezikon të bëhet

më shumë pjesë e krizës europiane të azilit se sa zgjidhje e saj. Shkurt, ky model nuk zgjidh gjë por më shumë ai tregon dobësitë e BE-së.

2.

Leyen prapë në Ballkan! Me 23 – 25 Tetor, Presidentja e Komisionit European Ursula von der Leyen ishte në turin e saj të parë në Ballkanin Perëndimor mbas rizgjedhjes në postin e lartë. Dihen tashmë rezultatet e kësaj ”qoke” europiane. Në mungesë të përparimit të vërtetë të rajonit dhe të trysnisë gjeopolitike në rritje për zgjerimin e BE-së drejt Ballkanit Perëndimor, kryesisht për shkak të kërcënimit rus, BE-ja dhe Von der Leyen po bëjnë çmos t’i mbajnë vendet e rajonit ”me të mirë”, me

shpresa, premtime dhe forma të reja kalimtare deri sa te vijë dita e anëtarësimit në BE, por që askush nuk e thotë se kur.

Me Shqipërinë me ” lloku-men ” e çeljes së negociatave të anëtarësimit për grup kapitujt e parë, ndërsa vendet e tjera me Planin Ekonomik të Rritjes dhe me axhendën e reformave pa mbarim me vështirësi në zbatimin e tyre. Po ashtu, me ” kulaç dhe kërbaç” për Kosovën dhe Serbinë për zbatimin e Marrëveshjes së Ohrit, si kusht i panegociueshëm për më tej. Por, nga ana tjetër, von der Leyen e bëri të qartë me gjuhë të butë alla europiançe dhe pa asnjë afat konkret se anëtarësimi në BE do të jetë në varësi të dinamikave dhe përparimit të tyre të mëtejshëm. Pra, me reforma dhe përballimin e sfidave të

tyre të brendshme. Këto dhe të tjera ” kusure demokratike” janë pasqyruar dhe në Progres Raportet të publikuara më 30 Tetor.

3.

Mur i ri Anti-Perëndim! Më 21 – 23 Tetor në Kazan të Rusisë u mbajt Samiti i BRICS nën kryesinë e Presidentit Putin. BRICS siç e tregojnë inicialet e tij përfshinte fillimisht Brazilin, Rusinë, Indinë dhe Kinën; më vonë aty hynë Afrika e Jugut, Egjipti, Arabia Saudite, Irani dhe disa vende të tjera të mëdha të të ashtuquajturit ” Jugu global”. BRICS është një alternative ndryshe nga G-7 dhe G 20. Aty janë dhe vende me demokraci liberale, si India, Brazili, Afrika e Jugut, aleate me SHBA-të dhe Perëndimin, por që tani kanë zgjedhur aleancat e përkohshme dhe interesat gjeopolitike mbi vlerat dhe parimet perëndimore. Është folur e shkruar shumë për këtë Samit, dhe te ARGUMENTUM; ndaj, këtu po theksojmë se ai ishte demonstrim force dhe imazhi i Putinit ndaj Perëndimit. Duke treguar se nuk është i izoluar dhe i dobësuar

nga lufta dhe nga bota, madje as nga gjithë Perëndimi, duke e sfiduar atë hapur! Prania e mbi 20 kryetarëve të shtetit dhe qeverive, duke filluar nga Presidenti kinez, Kryeministri indian dhe të tjerë liderë të vendeve të mëdha dhe pamjet e përcjella ishin show i efektshëm propagandistik për Rusinë dhe Putinin. Madje, në Kazan ishte dhe vetë Sekretari i Përgjithshëm i OKB-së, Antonio Guterres, i cili shtrëngoi dhe duart me Putinin, edhe pse ndaj tij ka një urdhër arresti ndërkombëtar nga Gjykata e Hagës!

Duke ndezur debate dhe diskutime të shumta brenda Aleancës ndaj këtij veprimi të Guterres. Ai e justifikoi shtrëngimin e duarve me Putinin si "domosdoshmëri operative". Në fakt ai nuk e shmangte dot, mbasi ishte ftuar nga gjithë ato vende me peshë në OKB dhe Këshillin e tij të Sigurimit! Tanimë nuk ka dhe aq rëndësi se sa do t'ia arrijë synimeve të veta gjeopolitike BRICS. Kjo mbasi është e qartë: BRICS përbën sfidë madhore serioze për Perëndi-

min dhe vlerat e tij! Ai jep 1/3 e GDP-së botërore, me 45 për qind të popullsisë së saj dhe me fuqi joshëse. Ai synon një rend dhe botë multipolare, ku të mos sundojë më një superfuqi e vetme. Një sfidë e madhe perendimore krahas agresionit rus dhe krizës në Lindjen e Mesme. Një Mur i madh ndarës me Perëndimin dhe vlerat e tij, më i keq se ai i Berlinit në 35 Vjetorin e shembjes së tij.

4.

Bashkë por të ndarë! Më 29 – 30 tetor u zhvillua në Tiranë Takimi i 18 i Komisionit të Stabilizim Asociimit të Parlamentit Europian me Delegacionin e Kuvendit të Shqipërisë. Këto takime filluan më 1998 me

Procesin e Stabilizim – Asociimit, të cilin e njoh mirë mbasi e kam ndjekur si diplomat në Bruksel atë vit dhe në vazhdim, në Berlin, Tiranë dhe sërish në Bruksel deri vitet e fundit. Ka kohë që roli i këtij forumi ka rënë ndjeshëm. Kjo nga ndryshimet e shpesh-ta në drejtimin dhe përbërjen e tij dhe se tani të mëdhenjtë tanë takohen në Tiranë dhe Bruksel me ata të BE-së në të gjitha formatet. Plus pesha e drejtuesve dhe anëtarëve të Komitetit në 10 vitet e fundit ka ndryshuar rrënjësisht; shumica e tyre fare pak e njohin Shqipërinë dhe tematikat e saj të nxehta. Ajo çka peshon tani për ne është fjala e Biden dhe Blinken, Von der Leyen, Scholz, Macron, Ruttes, Meloni, Erdoganit. Veç të tjerash, këtë takim e « vodhi » prania e Fredi Belerit në këto takime; siç e kemi përshkruar dhe më parë, nga Kryetar i zgjedhur i Bashkisë së Himarës, shkoi në burg, dhe tanimë në Bruksel si Europarlamentar i zgjedhur nga Greqia. Ndonëse i për-bashkët, takimi dështoi të dilte me një qëndrim të njëjtë, për shkak të kundërshtimeve të papajtueshme midis shumicës dhe opozitës parlamentare.

Dear readers and followers of Argumentum.al

On the third anniversary of the founding of the online media Argumentum.al, now it comes in the version of a monthly magazine which you can browse online from April 2022.

This monthly publication offers a clear combination of news on Albania, the Western Balkans and the world, as well as opinions and analyses of events taking place during the month.

Thanking each of you for your attention and trust in our media, we promise that we will continue to publish objective analysis on key developments in the country, region, Europe and the world.

Argumentum.al strives to be an authoritative source of journalism with analyses and comments on international relations, world politics and a wide range of issues of global importance by publishing exclusive materials. This is done thanks to the contribution of some of the well-known names of Albanian politics and journalism and other local and foreign collaborators. At the same time, Argumentum.al is open for comments and opinions by its readers.

Read on domestic and international issues in the magazine Argumentum.al free of charge in Albanian and English!

“Argumentum”, an intellectual process...

THE SECOND MEETING OF THE ACCESSION CONFERENCE WITH ALBANIA AT MINISTERIAL LEVEL WAS HELD TODAY IN LUXEMBOURG

ALBANIA OPENS EU ACCESSION NEGOTIATIONS

The European Union delegation was led by Mr Péter Szijjártó, Minister of Foreign Affairs and Trade, on behalf of the Hungarian Presidency of the Council of the European Union, with the participation of Commissioner for Neighbourhood and Enlargement Olivér Várhelyi. The Albanian delegation was led by Mr Edi Rama, Prime Minister of Albania.

The meeting served to open negotiations with Albania on Cluster 1: Fundamentals, including the following areas and negotiating chapters:

- Functioning of democratic institutions
- Public administration reform
- Chapter 23 – Judiciary and fundamental rights
- Chapter 24 – Justice,

freedom and security

- Economic criteria
- Chapter 5 – Public procurement
- Chapter 18 – Statistics
- Chapter 32 – Financial control

The EU also set interim benchmarks, both on the horizontal level for the cluster, and for chapters 23 and 24 (the rule of law chapters) that would need to be met before the next steps in the negotiating process of this cluster can be taken. In addition, the EU set benchmarks for the provisional closure of chapters 5, 18 and 32. Monitoring of progress in the alignment with and implementation of the EU acquis and relevant European standards will continue throughout the negotiations.

The Accession Conference will return to this cluster at an appropriate moment.

Background

Following the introduction of the revised methodology for the accession negotiations in 2020, negotiating chapters are divided in six thematic clusters:

- Fundamentals
- Internal market
- Competitiveness and inclusive growth
- Green agenda and sustainable connectivity
- Resources, agriculture and cohesion
- External relations

Negotiations on the Fundamentals cluster are the first to be opened and the last to be closed. Progress under this cluster will determine the overall pace of negotiations.

Anti-gylenism and neo-ottomanism! Peace, yes, but how! A cold jubilee! A good European journey!

REAL POLITIK FLASH NO. 77

| 1 – 16 OCTOBER 2024

| EXCLUSIVELY FOR ARGUMENTUM

With “flash” comments on the 4 major events in only 1000 words by the well-known analyst

DR. JORGJI KOTE

GRAND MASTER IN DIPLOMACY

1.

Anti-gylenism and neo-ottomanism was the main goal of Turkish President Erdogan’s visit in Tirana on 11 October and then in Belgrade. It was undoubtedly an event of special significance for strengthening the multifaceted cooperation with Turkey. The visit was OK, agreements were signed, Turkey gave us suicide drones, with friendly statements and the Mosque of Namasgja, the largest in Western Balkans was inaugurated. Despite the controversies, the positions and statements by PM Rama were correct from all political, diplomatic and human aspects. As to the critical remarks why Erdogan launched political attacks against another country from a mosque or for some other delicate moments of division of state from religion, well, it is neither in our tradition and not diplomatic to impose one will especially on a leader of such a great and friendly state as Turkey when he comes in your house. Besides, it is supposed that he should know himself better the boundaries of his own statements and positions. Most importantly, these are things which can be overcome with the bilateral will of the parties in the future, so no need for quarrels with Turkey, in particular.

Naturally, President Erdogan is in his own right to demand the avoidance of gylenism from each cell of political, economic and cultural life and to apply the well-known doctrine of neo-ottomanism in the Balkans. To this end, he is being focused among others through religious diplomacy, i.e. draw on massive sympathy in the Balkans through building mosques and religious cults. A field with a great human sensitiveness and with great success chances. The task of our diplomacy is to be cautious in the relations with Turkey so that “the meat be baked but the peg not burned” as we say in

Albania. Certainly, “this is easily said than done”.

2.

Peace, yes, but how? This is the question posed after the European tour of Ukraine’s President Zelenski, during which he attended the Third South Eastern European Summit in Zagreb and the meetings with his counterparts in Rome, Vatican, London, Paris and Berlin. A sort of consolation after the postponed Summit in Germany due to the cancelation of President Biden’s presence there. Much is being spoken for his alleged plan to end

the war and achieve peace in the diplomatic tables. However, until now they have seen only an outline of the alleged peace plan but without concrete elements. He has also stated that the summit would take place by the end of the year. But this is not real, since the USA will be in the transition stage; besides, no one, not even Zelenski knows what sort of peace is meant; a peace by handing over the annexed Eastern Ukraine, the occupied territories in Kursk, by giving up their intention of EU and NATO accession or in the battle field. Otherwise, a different peace can turn into surrender, capitulation, occupation or reduced to Russia's mercy.

3.

A cold jubilee was in fact the Tenth Anniversary of the Berlin Process which was commemorated on 14 October in Berlin with the 6 Western Balkan leaders and the EU Commission President, Ursula von der Leyen at the invitation by the German Chancellor, Olaf Scholz. Without champagne, without substantial achievements, without spirit, unlike we hoped ten years ago when Chancellor Merkel launched this Process. No acceleration but with delays and vetos in our course to EU Accession. Despite some useful economic and trade initiatives, especially the WB Common Market, roaming and students' exchange programs, insufficient as they are, Berlin has failed to help and impact the necessary SPIRIT of approachment, conciliation and cooperation among the countries of the region, especially between Serbia and Kosovo and even within each country – the opposition, interest groups, media and civil

society. Hence the consolation in this case was Chancellor Scholz's expressed hope that their EU accession won't take 10 years as till now. But even that remains an expectation in the air. Moreover that nothing new may be expected in the region in upcoming months; Kosova will go to polls in February, Albania in May, Germany itself in September amidst several uncertainties caused by the rising right – wing extremism there. Besides, Chancellor Scholz and President Macron, the two major EU leaders and promoters of the Berlin Process are extremely weak after the severe electoral blows in the most recent local, national and European elections; due to that, their political reliability has fallen to dramatic levels.

4.

A good European journey! More than two years after the official opening of the EU Accession negotiations, the Second Inter- Governmental Conference, which marked also the opening of negotiations for the first cluster of chapters "Fundamentals" was held in Luxembourg on 15 October. An important although delayed event, for which the Negotiator's team, the Foreign Ministry, the Assembly and its National Integration Committee and the entities involved in this historic process deserve the best congratulations.

Now the problem is that after 10 years as a candidate country, we should do the utmost to avoid new delays and hindrances, so that we could edge closer to the very difficult target of accession in the year 2030.

Here, apart from the well-known problems and concerns that may come to surface during these negotiations, the most serious challenge that it does not entirely depend on us is the possibility of another veto until the end of this process.

Since it is impossible to lift it, our diplomacy has to work hard so that even when this veto is not lifted by the EU, at least it should apply only at the final stage of negotiations but not in each cluster as hitherto.

Finally, nevertheless, the decisive role for the progress of our negotiations relies on the internal factor and the successful implementation of our major reforms. But this requires that the laws, acts and our actions should not run contrary to the EU spirit and letters as it has happened in some cases but stick to them. True, until now we have "crossed the river without being wet", but we may fail when it comes to the clusters; because Brussels and the 26 other capitals have many tricks and means to tell us "Stop" when they see that we are getting out of European rails, without excluding even the "Damocles sword" – the veto.

WAR AND PEACE IN ISRAEL: A DUAL REALITY!

By Gledis NANO*

Israel's past and present are inextricably linked to the concept of peace and war. Since its establishment in 1948, Israel has existed in a hope-filled duality: the hope for a lasting peace and the threat of war that seems to loom always on the horizon. This complex relationship with the hope for peace and the threat of war invites—and perhaps even demands—some exploration, especially as it pertains to the naive notion that reconciliation requires no conflict; that war is not an inevitable prerequisite on the path to peace. The Israeli experience excels in paradox. It is the living duality of hope and threat.

The dream of a homeland for Jews was fulfilled in 1948 when the modern State of Israel was founded. But it didn't bring peace—far from it. That same year, the neighboring Arab nations went to war with Israel, determined to prevent its establishment. They lost—the Arab Israeli War ended with Israel firmly on the map. Yet what happened next is equally significant: The Israeli government, in the name of “Independence,” began to memorialize the event not as a war, but as a peace effort.

Israel's security situation, since the founding of the state, has always tended to exist along this precarious balance of power. The Six-Day War in 1967 pitted Israel against a coalition of Egypt, Jordan, and Syria. The outcome, however, was a remaking of the conflict, not the remaking of the state of Israel. Israel emerged victorious again but did not truly win the peace. Instead, the war brought Palestinians under Israel's direct control: alongside the territory of the West Bank, the Gaza Strip, and East Jerusalem, all now collectively seen as the Palestinian territories.

In short, the war brought Israel's citizens security, gave the IDF(S) peace on the fronts where they had fought, and enhanced Israel's regional prestige. But it was a short-term win that, in the long term, not only left unexamined the internal tensions in Israeli society and the Palestinian “problem” alongside the Israel “issue,” but also enhanced both.

Even with all the frustrations and roadblocks, Israel has yet to achieve a prominent peace in its epoch. Still, there have been enormous strides made toward peace in Israel's history. The 1979 Camp David Accords were a significant breakthrough. They were groundbreaking because, with one accord, they signaled peace between Israel and an Arab nation. To be sure, the treaty has held fast and firm up to this very day without any signs of erosion or collapse. In my opinion, what has happened has been completely unprecedented. An Arab country has recapitulated and reaffirmed what a Jewish historian wrote in his book called “The Siege.”

Nevertheless, not all peace processes have turned out that way. The hope expressed in the 1990s by the signing of the Oslo Accords between Israel and the Palestine Liberation Organization (PLO) was that the Israeli-Palestinian conflict might find a peaceful resolution; yet, at several points during the accords, it became necessary to reaffirm that these two sides had agreed to an understanding. That effort culminated in the formation of a two-state solution, which, even as the words leave the mouth of anyone even vaguely familiar with the situation, offers renewed hope that these two disparate societies might find a way to coalesce—to live, as they say, “side by side.” By contrast, the fears incited by the Second Intifada find both societies once again far apart, with no way to attain peace in this period of hope.

In the past few years, Israel has reached peace agreements with several Arab countries, such as the United Arab Emirates and Bahrain, thanks to the Abraham Accords. These accords indeed represent a new era of normalization between Israel and some of its Arab neighbors. Yet, they have done little or nothing to tackle the core issue of the Israeli-Palestinian conflict. While the accords have opened new avenues for diplomacy and economic cooperation, the Israeli-Palestinian conflict remains unresolved, raising questions about whether we can truly ex-

pect to see a lasting peace in the region.

One of the main obstacles to achieving peace in Israel has been the mix of security and territorial jurisdiction. Especially regarding groups like Hamas and Hezbollah, Israel's security concerns have all too often led to military operations in Gaza and Lebanon. Framed as mostly or purely defensive endeavors to safeguard Israeli civilians from the kinds of attacks that happened on October 7, 2023, these incursions and airstrikes, and obviously making peace with the groups that instigate such attacks, is a hard sale to the Israeli public. Yet, what is the alternative?

Taking the 2014 military campaign Operation Protective Edge as an example, we find that the Israeli response to hostility from Gaza was successful from the perspective of immediate military needs. Thousands of Palestinians died, and Gaza was left in ruins. Yet, the "peace dividend" that the Israeli armed forces claim for their Gaza operation remains to be seen, as it appears that any operations that carry the cost of human lives are less and less sustainable. Moreover, the Israeli arms industry benefits from nearly unfettered conflict. If the neighbors are not at peace and if various non-state actors remain unfriendly, they serve as a potent market for defense technologies and provisions that the Israeli army can use to carry out what in some quarters might be dubbed "low-intensity conflict."

Religious and ideological factors also complicate efforts to reach a peaceful resolution. To many Israelis, especially those from the religious Zionist sector, the land of Israel has deep spiritual meaning. The notion of giving up any part of what they see as their biblical homeland is not only a political issue but a religious one too. And the struggle isn't lopsided; on the other side, many Palestinians see the Israeli occupation as a vicious infringement of their right to self-determination and view their struggle against Israel as a quest for justice and vindication of their national

identity. Both sides have invested a lot of their sense of worth and long-term viability in the enterprise of conflict rather than in the enterprise of peace.

Even with these difficulties, many Israelis and Palestinians want peace. Polls show that a strong majority of the populace on both sides favors a two-state solution. Yet a two-state solution requires good faith, and good faith seems in short supply on both sides. What Israeli officials say to their American interlocutors in private contradicts what they say as a government to the Israeli public. A peaceful future for the two peoples seems to many observers a distant dream.

The inquiry boils down to this: Is it possible for Israel to live in peace without having first lived through many wars, or is conflict an inevitable part of the reconciliation process? The *Elusive Peace* puts forth the proposition that they needn't go on fighting—they needn't keep winning wars, and they needn't keep losing them either. On the contrary, the book posits that peace is possible but that first they must understand Israel's own history. From 1948 to 1967, the Jewish state was only partly a peace entity, and then it passed into a 'peace with security' phase that has lasted half a century.

The existence of war and peace in Israel points to the larger human condition of getting along and not getting along, of resolving differences and moving, all too often, to armed confrontation. Necessary, brutal, and all-consuming survival has for too long been the hallmark of the Israel existence, a reality that forced the state of Israel and all-too-real conditions of life into an appearance on the pages of history—an all-too-real presence that made peace seem an impossible dream.

As Israel reflects on the complexities of war and peace, the new year of Rosh Hashanah offers an opportunity for renewal and introspection. Traditionally, Rosh Hashanah is a time for reflection, prayer, and the pursuit of personal and collective betterment. It is a moment for many in Israel to contemplate their hopes for the future, especially in terms of peace and reconciliation. The sounding of the shofar (ram's horn) is not only a call for spiritual renewal but also a reminder of the challenges that lie ahead, particularly regarding the ongoing conflict and the aspirations for a more peaceful future. L'Shanah Tova!

****International Security Expert | Former General Director of Albanian State Police | Former Director of Counter-Terrorism***

Strengthening Albania-North Macedonia Relations for a Shared European Future

Marjana DODA
Editor-in-Chief

Exclusive Interview for ARGUMENTUM.al with the Ambassador of North Macedonia to Albania, H.E. Dancho Markovski

The Head of Mission of Skopje in Tirana, H.E. Dancho Markovski, has concluded not only his diplomatic mission in Albania but also his career in diplomatic service after four decades. “Albania was the seventh and final stop of my diplomatic journey around the world.” After nearly 40 years of diplomatic service, I am finally concluding my work commitment. I am pleased that, in the future, I will have the opportunity to dedicate myself to theoretical academic work at a well-known university in Skopje,” states Ambassador Markovski in this exclusive interview with Argumentum.al.

In this interview, the Ambassador provides a detailed overview of the challenges and successes during his tenure, mentioning among his key achievements the opening of the Macedonian Cultural Information Center in Tirana and the development of cultural and academic relations between the two countries. He also addresses common challenges, as well as the importance of improving economic cooperation and advancing the European perspective of both North Macedonia and Albania.

“In regard to my four-year mandate, my daily activities focused

on implementing the foreign policy goals of North Macedonia, specifically: The policy of developing good-neighborly relations between the two countries; Increasing bilateral economic and trade cooperation; The renaming of Macedonia’s cultural representation; and Cooperation with Macedonian cultural societies in Albania in the protection of their ethnic, linguistic, and cultural identity,” he emphasizes, providing a summary of his work and

diplomatic mission in Tirana. The opening of the Macedonian Cultural Information Center in Tirana is a key achievement, offering opportunities to promote Macedonian culture and protect ethnic and cultural diversity. Additionally, the advancement of the Macedonian language learning in universities has had a significant impact. This is a cornerstone that was laid thanks to Ambassador Markovski’s special commitment. Regarding economic coopera-

tion between the two countries, the Ambassador points out that while economic collaboration has progressed, there is still room for growth in trade exchanges. He believes the economic potential remains underutilized and hopes for the creation of a mixed inter-governmental committee to support economic development. In the cultural field, he expects the cooperation to deepen further.

One of the main challenges during his diplomatic mission was the population registration process in Albania, particularly concerning the 2023 Census for the Macedonian minority. This process sparked discussions and disputes, and it is one of the issues that the Ambassador has described as problematic. He emphasizes that the 2023 census had shortcomings in its implementation, including insufficient training of enumerators and incorrect information provided to citizens about ethnic affiliation. The Ambassador expresses concern about the low number of registered Macedonians and stresses the importance of preserving the identity of this ethnic group.

“The result of this was the emergence of an impressive number of a minority group that had not appeared in previous population registrations, unlike the Macedonian one. Before and during the registration, an interesting passport engineering took place. As for the Macedonians, they remain loyal citizens of the Albanian state. They will continue their activities to preserve their ethnic, linguistic, and cultural identity. The history of third-party passports will become irrelevant once Albania becomes an EU member,” says the Ambassador. Asked about international devel-

opments and their impact on the region, as a career diplomat, the Ambassador stated that, although the Balkans is a critical international point, there is no risk of serious destabilization. He emphasized that most Balkan countries are members of NATO or are in the process of joining, and the memories of the conflicts of the former Yugoslavia make another irrational move unimaginable. The Ambassador pointed out that a factor contributing to the rise of populism and nationalism is the slow pace of integration of Western Balkans countries into the EU, which allows politicians to spread such ideas, while the youth continues to emigrate toward European countries.

FULL INTERVIEW:

M.Doda: Mr. Ambassador, thank you for the opportunity of this interview, which comes as a reflection of your diplomatic work in Albania, at the end of your mandate as Ambassador of North Macedonia. Therefore, the first question arises naturally, how do you evaluate this mandate as the Ambassador of the Republic of North Macedonia in Albania, and what were the most important developments during the period of your

diplomatic engagement?

H.E. Dancho Markovski: Albania was the last seventh stop of my diplomatic trip around the world. After almost 40 years of diplomatic service, I am finally ending my work engagement. I am satisfied that in the future I will have the opportunity to devote myself to theoretical educational work at a well-known university in Skopje. Regarding my four-year mandate, I focused my daily activities on the implementation of Macedonian foreign policy goals, namely: The policy for the development of good neighborly relations between the two countries; Increasing bilateral economic and trade cooperation; Rebranding of the cultural representation of North Macedonia; and Cooperation with the cultural societies of the Macedonians in Albania in terms of protecting their ethnic, linguistic and cultural uniqueness. In doing so, generally positive results were achieved, sometimes more, sometimes less. But cooperation is a process that is constantly being upgraded.

– How do you evaluate the relationship between North Macedonia and Albania during your mandate? What were the main challenges you encountered during this mandate?

As immediate neighbors, the most significant thing is that both sides maintained their commitment to cooperation through open and constructive political dialogue, as the most acceptable possible way to build good neighborly relations and a mutual vision for a prosperous and interconnected region, integrated into NATO and the EU. In the past period, the two countries generated stability in the region

of the Western Balkans, promoting dialogue and compromise as the most acceptable tools in overcoming open issues.

An intensive political dialogue and mutual communication was realized through frequent meetings and contacts at all levels. Confirmation of this was the two G to G held jointly between government sessions in Pogradec and Skopje. The visits of presidents, parliament speakers, frequent meetings of prime ministers and government ministers resulted in numerous bilateral agreements in areas of common interest.

-What are the most important achievements in bilateral relations between Albania and North Macedonia during your mandate that you would like to highlight?

Among the more significant ones, I would single out the opening of the Macedonian Cultural Information Center in Tirana, which created opportunities for a more comprehensive cultural presentation of our country and rebranding of Macedonian culture and the cultural presentation of our country to the Albanian public, with the aim of presenting the new image of our country. The center is also an opportunity for a more serious articulation of the activities of Macedonians, showing the diversity of Albanian society.

Of particular importance were the initiatives for the opening of the Macedonian language course at the Faculty of Philosophy at the "Fan S. Noli" University in Korça, as well as the revitalization of the Macedonian Language Department at the Faculty of Foreign Languages at the University of Tirana, after more than eight years. Unlike the University of Korça, where the registration of

the first students is expected, in the Faculty of Tirana, last year the first group of students graduated, and from this year, in addition to regular lessons, the Macedonian language is included in the group of optional languages for studies postgraduate.

- One of the most discussed issues these days is the perspective of the Western Balkans for integration into the European Union. How do you see the European journey of North Macedonia now that it has been separated from Albania in this process?

North Macedonia will continue on its integration path until final membership in the European Union. Since the day of our independence, the most important foreign policy goals in foreign policy have been NATO and EU membership. Too much has been invested in that, unfortunately, thorny and unfair path, but it must be followed to the end. The separation from Albania in no way means that the Macedonian administration stopped with the process of fulfilling the necessary criteria. A high percentage of compliance with European legislation was achieved in several clusters. The negotiating teams are working hard and are in constant contact with the European Commission. I believe that this obstacle from one of our neighboring countries will be overcome. North Macedonia will become a member of the EU.

- How do you assess the impact of economic and cultural cooperation in strengthening relations between North Macedonia and Albania? -What are the areas where you think improvements can be achieved?

The general assessment of the economic bilateral cooperation is that it still does not cooperate with the reached level of political relations and the mutually expressed readiness for its advancement. The fact that both countries are not on their lists of 20 most important economic partners confirms this finding. The step made in the exchange of over 230 million euros, compared to 2018, when it ranged from about 150 million euros, is still insufficient considering the existing opportunities and potential, starting from the regulated legal framework, close proximity, road connection, common border, etc. I expect that in the coming period there will be efforts from both countries that will contribute to increasing economic cooperation. I hope that the formation of the mixed intergovernmental committee for economic cooperation will be in support of these commitments. From the rest of the areas, there remains the need for the adoption of by-laws that will enable the study of the Macedonian language not only in Pustec, but also in other areas where there is an interest in it. Cultural cooperation will continue to expand and deepen.

- The 2023 census in Albania has brought discussions and disputes. How do you assess the census result for the Macedonian minority, especially in relation to the low numbers reported? What are your concerns about this minority group within this census?

Despite the fact that the census was postponed for a year in order to be better implemented, it unfortunately did not meet my expectations, but also the expectations of the representatives of

minorities, members of religious denominations and others. The way it was implemented in the environments where Macedonians live did not meet the necessary standards. The insufficient training of the enumerators, the inadequate information of the persons who were enumerated, especially in relation to their ethnic and religious affiliation, arbitrarily filling in the forms, not respecting the registration deadline, that is, leaving unregistered persons who were not present at the moment, are only part of the irregularities that cast a stain on the correctness of the census. For these problems, there were reactions from the Macedonian societies as well. The result of that is obtaining a striking number of a minority, which has not existed in the censuses of the country, unlike the others, especially the Macedonian one. Before and during the census, an interesting passport engineering took place. As for the Macedonians, they still remain loyal citizens of the Albanian state. They will persist in their activities in preserving their ethnic, linguistic and cultural identity. The story of third-party passports will become irrelevant the moment Albania becomes a member of the EU.

-As diplomat with experience in the region and the world, it would be interesting to hear your opinion on the geopolitical developments of recent years. How do you see the role of major powers, such as the USA, Russia and China, in shaping geopolitical policies in the region?

In the period that follows, I hope that there will be a certain reduction in the current military conflicts and that efforts to find a peaceful solution will be

strengthened. The world is not ready for a nuclear war in which everyone will be the loser. Reason must prevail. The new American administration is expected to bring certain changes in the foreign course of the country. A new realignment in economic spheres of interest is on the horizon. The competition between the USA, China, India, Russia, as well as some regional powers for the greatest primacy and influence in the multi-polar world will continue. So that the perfectly chaotic world we knew will enter a new phase of international relations. As for the states in our region, we should not expect any turbulent developments. Most countries from the Western Balkans have a clear pro-Western vision. Attempts for greater influence by certain great powers have always existed. The question is how much and what is the readiness of the EU to accept them and finally round off its integrity.

- Do you think there is any possible danger to stability in the region as a result of these devel-

The new American administration is expected to bring certain changes in the foreign course of the country. A new realignment in economic spheres of interest is on the horizon. The competition between the USA, China, India, Russia, as well as some regional powers for the greatest primacy and influence in the multi-polar world will continue.

opments?

Despite the fact that our region is treated as a critical point, I don't think there is any danger of a more serious destabilization. Most of the Balkan countries are members of NATO or are making efforts to join this alliance. The memories of the military conflicts in the former Yugoslav state are still fresh for someone to reach for an unreasonable move. What, in my opinion, in a certain way contributes to witnessing national-chauvinist ideas from local politicians who, in the absence of vision, try to proclaim cheap populism and threats, is the slow integration of the countries of the Western Balkans within the EU. Unfairly leaving the region on some disputed track outside the European framework makes the Europeanization of the region impossible. And this is precisely the space in which this type of politician proclaims populism unhindered while young people leave for European countries.

-What message do you want to leave behind for the relations between the two countries, focusing on future developments and prospects for cooperation between Albania and North Macedonia?

I expect the positive degree of mutual relations to be maintained. The absence of open issues is a good basis for building friendship between the two countries and their peoples.

Finally, Mr. Ambassador,

I would like to express my thanks for the spirit of cooperation that you have promoted, not only at the institutional level between our two countries, but also for your willingness to cooperate with the media.

President Erdoğan inaugurates largest mosque in Balkans in Tirana

President Recep Tayyip Erdoğan inaugurated the largest mosque in the Balkans after meeting with his Albanian counterpart Bajram Begaj and Prime Minister Edi Rama in Tirana on Thursday, as he reiterated his call for standing up against Israel's genocide and war crimes in Gaza. "The Netanyahu administration has once again proved that it has no intention of establishing peace in the region by attacking Lebanon," Erdoğan said, adding that it is a moral obligation for everyone to stand up against what he called "Israel's state terrorism."

The Grand Mosque of Tirana, also known as the Namazgah Mosque, is one of the largest in the Balkans.

Türkiye is a strategic partner of Albania and one of its largest investors, contributing to infrastructure and other sectors.

Construction of the new mosque was launched in 2015 with some 30 million euros (\$34 million) from the Presidency of Religious Affairs (Diyanet). In addition to the four minarets, the Namazgah mosque has a central dome of 30 meters and the capacity to hold 8,000 people. It sits on a 10,000-square-meter parcel of land near Albania's parliament, and the first floor includes a cultural

center. It has a capacity to let 10,000 people pray.

The construction already had been completed for more than a year, but the inauguration was delayed because of Erdoğan's concerns that the Gülenist Terror Group (FETÖ), which was behind the failed coup attempt in 2016, would have influence over the mosque.

Under agreements reached with the local Albanian Muslim community, the Diyanet organization will have representation on the mosque's governing board.

Mark Rutte takes office as NATO Secretary General

On 1 October 2024, Mark Rutte took office as the NATO Secretary General. He was welcomed to NATO Headquarters in Brussels by the outgoing Secretary General Jens Stoltenberg, whose term ends after ten years. Mr Rutte and Mr Stoltenberg laid a wreath during a ceremony at the NATO Memorial to the Fallen.

At a special session of the North Atlantic Council, Mr Stoltenberg formally handed over to Secretary General Mark Rutte. “It is a great honour to be here and to take up the position of NATO Secretary General” Mr Rutte said before thanking Allies for entrusting him with the responsibility of guiding the Alliance in the coming years.

Secretary General Rutte outlined his three priorities for the Alliance. “The first is to keep NATO strong and ensure our defences remain effective and credible, against all threats” he began. “My

Secretary General Rutte outlined his three priorities for the Alliance. “The first is to keep NATO strong and ensure our defences remain effective and credible, against all threats” he began. “My second priority is to step up our support for Ukraine and bring it ever closer to NATO, because there can be no lasting security in Europe without a strong, independent Ukraine” he continued, adding that his “third priority is to strengthen our partnerships” in a more interconnected world.

second priority is to step up our support for Ukraine and bring it ever closer to NATO, because there can be no lasting security in Europe without a strong, independent Ukraine” he continued, adding that his “third priority is to strengthen our partnerships” in a more interconnected world.

The Secretary General also paid tribute to his predecessor describing his tenure as “exemplary” and adding that “today NATO is bigger, NATO is stronger and is more

united than ever, that is in large part because of your leadership.”

In his farewell remarks Mr Stoltenberg commended Mr Rutte’s pragmatism and consensus-building skills while noting that “you don’t compromise on our values and principles.” He also praised his successor’s “personal commitment to our transatlantic bond. And your unwavering support for Ukraine.”

The handover was marked by the ceremonial passing of an historical gavel.

Adresa: Njësia bashkiake nr. 5, Rruga "Abdyl Frasheri", Ndërtesa 8, Tiranë, Shqipëri

Tel: +355 (0) 68 82 01 720

Email: redaksia.argumentum@gmail.com,

NUIS/NIPT: L91415033Q

...

Twiter : [Argumentum_al](#)

Facebook: [argumentum.al](#)

Instagram: [argumentumnews](#)

© Argumentum. All rights reserved